

ΑΡΤΟΤΙΝΑ

Η ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Τρίμηνη Ενημερωτική και Πολιτιστική Έκδοση του Συλλόγου Αρτοτινών Φωκίδας
Χρόνος 30^{ος} • Αριθμός φύλλου 154 • Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2023 • Γραφεία: Αλκέτου 56 Βύρωνας 16232 Αθήνα
Τηλ. - Fax: 210 - 7655568 • Ιστοσελίδα: www.artotina.com • e-mail: artotina.diakos@gmail.com

Γιορτή των Μελισσοκόμων στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

Πραγματοποιήθηκε με επιτυχία και φέτος στις 24/6/2023 η καθιερωμένη εκδήλωση για τους μελισσοκόμους στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Αρτοτίνας.

Στη Θεία Λειτουργία παρέστη ο ηγούμενο-σύμβουλος της Μονής π. **Θεοφάνης**, ευλόγησε τους άρτους, τα μέλια και διαβάστηκε η ευχή για την καλή πρόοδο των μελισσιών. Κατόπιν προσφέρθηκε στους παραβρισκόμενους λουκούμι, καφές και τσίπουρο στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο.

Λόγω της πρόσφατης και αδόκτης απώλειας του **Σπύρου Μαντούρλια**, δεν προσφέρθηκε γεύμα ούτε υπήρξε διασκέδαση, σε ένδειξη

Συνέχεια στη σελ. 2

Αρτοτίνα εδώ γεννήθηκε ο Αθ. Διάκος

5 | | | Αρτοτίνα (1)· πρ. τὰ ἀνωτ. | | |
καὶ οἶνος· 1 ποτ. 5 ρεύματα | | |
χρήσιμα. | 199 | 1052

(1) Ἡ Ἀρτοτίνα ἦν πατὴρ τοῦ περιφήμου ἥρωος Διάκου (Ἀθανασίου), ὃς ἐβίωσας πρῶτος τὴν σημαίαν τῆς ἐπανάστασις τῆ 28 Μαρτίου 1821 καὶ ὄριστύσας κατὰ τὴν Λεβαδίαν καὶ ἀλλαγοῦ, ἐμαρτύρησε, συλληφθεὶς καὶ ἀνακρολοπιθεὶς εἰς Ἀγκίαν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρ-Βρισίου.

Ἀπὸ το βιβλίον «ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ»
τοῦ Ἰάκωβου Ραγκαθῆ, τόμος Α, σελ. 576, Αθήνα 1853

«ΔΙΑΚΕΙΑ 2023» της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στη Λαμία

Η Κοινότητα Αρτοτίνας και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρτοτινών «Ο Αθανάσιος Διάκος» συμμετείχαν στις εκδηλώσεις της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, η οποία τίμησε και φέτος, τη θυσία του ήρωα της Αλαμάνας και τέκνου της Αρτοτίνας, **Αθανασίου Διακού**.

Την Κυριακή 23-4-2023 τελέσθηκε επίσημη Δοξολογία στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Νέας Ἀμπλιανῆς στη Λαμία χοροστατούντος του Μητροπολίτη Φθιώτιδας κ. **Συμεών**, παρουσία εκπροσώπων της Βουλῆς των Ελλήνων, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, του Δήμου Λαμιέων, των Στρατιωτικών και Αστυνομικών Αρχών, Πολιτιστικών Συλλόγων και κατοίκων της πόλης. Μεταξύ άλλων παρέστη ο Υπουργός Οικονομικών κ. **Χρήστος Σταϊκούρας**, ο Αντιπεριφερειάρχης Φθιώτιδας κ. **Ηλίας Σανίδας** και ο Δήμαρχος Λαμιέων κ. **Ευθύμιος Καραϊσάκος**.

Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση στο μνημείο του **ΔΙΑΚΟΥ** που βρίσκεται στον τόπο του μαρτυρίου του και στη συνέχεια κατάθεση στεφάνων στον ανδριάντα του ήρωα στην ομώνυμη πλατεία.

Η τελετή έκλεισε με την τήρηση ενός λεπτού σιγής και την ανάκρουση του Εθνικού Ὕμνου.

Ο Σύλλογός μας και η Τοπική Κοινότητα Αρτοτίνας, συμμετείχαν στην εκδήλωση και κατέθεσαν στεφάνι στον ανδριάντα του ήρωα, εκπροσωπούμενες από τον Πρόεδρό τους κ. **Θεόδωρο Μαρτέκα** και κ. **Βασίλειο Κάππα** αντίστοιχα.

Παρόντες ήταν ο Αντιπρόεδρος κ. **Βασίλειος Μαρτέκας** και ο Ταμίας κ. **Δημήτριος Μακρής** του Συλλόγου Αρτοτινών.

Συμμετοχή του Συλλόγου Αρτοτινών Μεσολογγίου «Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος» στους εορτασμούς Εξόδου Μεσολογγίου

Ο Σύλλογος Αρτοτινών Μεσολογγίου «Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος» συμμετείχε στις 8 και 9 Απριλίου 2023 στην παρέλαση για τους εορτασμούς της Εξόδου του Μεσολογγίου.

“Το Μεσολόγγι σκέλεθρο, γυμνό ξεσαρκωμένο δεν παραδίδει τ’ ἄρματα, δεν γέρνει το κεφάλι, κρατεί για νεκροθάφτη του, το Χρήστο τον Καμάλη”.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΒΡΑΒΕΥΣΗΣ

Αγαπητοί συγχωριανοί,

Ο Σύλλογός μας στο πλαίσιο των εκδηλώσεων “Διάκεια 2023” που θα πραγματοποιηθούν στην Αρτοτίνα, θα βραβεύσει τους επιτυχόντες των Πανελληνίων Εξετάσεων 2022 για την εισαγωγή τους σε σχολές Α.Ε.Ι. και κατόπιν θα ανακοινώσει και στην εφημερίδα τα αποτελέσματα της σχετικής βράβευσης. Παρακαλούμε

όποιος ενδιαφέρεται σχετικά, μπορεί να ενημερώσει τον Σύλλογο έως την 21/7/2023 είτε μέσω e-mail: artotina.diakos@gmail.com, είτε μέσω fax: 2107655568, αποστέλλοντας σχετική επιστολή με το ονοματεπώνυμο/πατρώνυμο του επιτυχόντα και τη σχολή εισαγωγής.

Με εκτίμηση,

**Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου
Αρτοτινών «Ο Αθανάσιος Διάκος»**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

• Την 1 Μαΐου 2023 η **Ευφροσύνη Μακρή** (του **Βασίλειου** και της **Σπυριδούλας Μακρή** το γένος **Ζαχαρή**) και ο **Ανδρέας Ευαγγελάτος** απέκτησαν ένα υγιέστατο κοριτσάκι.

Τους ευχόμαστε να τους ζήσει!

Θάνατοι

• Στις 28 Απριλίου 2023 απεβίωσε ο **Γεώργιος Μαυραγάνης (Μουσαλίνης)** ετών 92 και κηδεύτηκε στην Αρτοτίνα στις 29 Απριλίου 2023.

• Στις 29 Απριλίου 2023 απεβίωσε ο **Σπύρος Μαντούρλιας** ετών 67 και κηδεύτηκε στην Αρτοτίνα στις 30 Απριλίου 2023.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Δανειστική Βιβλιοθήκη στο χωριό μας

Θα ήθελα να ευχαριστήσω για τη δωρεά βιβλίων στη δανειστική βιβλιοθήκη του χωριού μας τους: **Ελένη Μαυροπούλου-Τσιώτα** και το σύζυγό της **Δημήτρη** και τη **Χριστίνα Τσαμαδιά-Βλάνδου**.

Όποιος επιθυμεί να δωρίσει βιβλία μπορεί να επικοινωνήσει με τους υπεύθυνους για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης στα τηλέφωνα 6984979516 και 6976206407 (**Βασίλειος Κάππας**) και στο email: bibliothekeartotinas@gmail.com (**Βαλεντίνη Ρωμανού**).

*Ο Πρόεδρος της Τ.Κ. Αρτοτίνας
Βασίλειος Κάππας*

Δωρεά στο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του χωριού μας

Ευχαριστούμε θερμά την **Ελένη Μαυροπούλου-Τσιώτα** και το σύζυγό της **Δημήτρη Μαυρόπουλο** για τη δωρεά στο Μουσείο αντικειμένων όπως πλεκτές κουβέρτες, διακοσμητικούς πίνακες και είδη οικοσκευής (βαρελάκι και κατσαρολάκι).

*Ο Πρόεδρος της Τ.Κ. Αρτοτίνας
Βασίλειος Κάππας*

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΤΣΙΩΤΑ-ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	50.00€
ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	20.00€
ΤΣΙΟΥΡΗΣ ΗΛΙΑΣ	50.00€
ΣΙΑΠΕΡΑ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	30.00€
ΣΙΑΠΕΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	20.00€
ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	20.00€
ΧΑΤΖΗΠΛΑΥΛΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ	20.00€
ΝΤΥΜΕΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	30.00€
ΚΑΚΚΑΛΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	20.00€

ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Μπορείτε να καταθέσετε τη συνδρομή σας στον λογαριασμό
IBAN: GR330110157000015729602225
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

ΑΡΤΟΤΙΝΑ

Η ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Τρίμηνη ενημερωτική πολιτιστική έκδοση
Ιδιοκτησία του Συλλόγου
Αρτοτινών Φωκίδας
Ν. Π. μη κερδοσκοπικό
Α.Φ.Μ. 090361430
Γραφεία: Αλκέτου 56 Βύρωνα
Τ.Κ. 16232 Τηλ. & Fax: 210 7655568
Συντακτική Επιτροπή:
Μαρτέκας Θεόδωρος
Μακρής Δημήτριος
Κάππα Ευσταθία

Εκδότης - Διευθυντής:
Θεόδωρος Μαρτέκας
Κιν.: 6980047446
e-mail: artotina.diakos@gmail.com

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση

Εκτύπωση:

Εκδόσεις Γραφικές Τέχνες
Καρπούζη Αριστέα & Υιοί Ο.Ε.
Θεοδοσίου 23 Ίλιον Τ.Κ. 13121
Τηλ.: 210 2619003
e-mail: karpouzi@otenet.gr

Γιορτή των Μελισσοκόμων στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

Συνέχεια από τη σελ. 1

σεβασμού του ανθρώπου που τα τελευταία χρόνια είχε ταυτιστεί με την καθημερινή του προσφορά στο Μοναστήρι.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους, ο Δήμαρχος Δωρίδας κ. **Καπεντζώνης Γεώργιος**, ο Αντιδήμαρχος Βαρδουσίων κ. **Παλασκώνης Κωνσταντίνος** και οι Πρόεδροι των Τοπικών Συμβουλίων Αρτοτίνας κ. **Κάππας Βασίλειος** και Διχωρίου κ. **Κουτσόπουλος Παρέστη** επίσης ο υποψήφιος Δήμαρχος κ. **Γιαννόπουλος Δημήτριος**, καθώς και αρκετοί μελισσοκόμοι.

Από τον Σύλλογο Αρτοτινών «Ο Αθανάσιος Διάκος» παρέστη ο κ. **Μακρής Δημήτριος** και από τον Σύλλογο Αρτοτινών Μεσολογίου «Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος» μας τίμησαν οι **Τσαμαδιάς Παναγιώτης** και **Κατσαρός Δημήτριος**.

Μέλια προσέφεραν οι μελισσοκόμοι: **Τσούρης Ηλίας**, **Μέρης Ιωάννης**, **Ζαχαρή Βασίλης**, **Φλετούρης Κωνσταντίνος**, **Τσαμαδιάς Φώτιος** και **Δημόπουλος Χρήστος**.

Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε τις συγχωριανές μας που προσέφεραν γλυκά και λουκούμια.

Τέλος θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους προσκυνητές και φίλους της Μονής, που

άλλοι με πολύωρη προσωπική εργασία, άλλοι με τη δωρεά των απαραίτητων υλικών και εξοπλισμού και άλλοι με οικονομική ενίσχυση συμβάλλουν στην αποπεράτωση των έργων που είναι απαραίτητα για τη συντήρησή της και βελτίωση των υποδομών που υπάρχουν.

Η Επιτροπή

Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου

ΔΙΑΚΟΣ ο Ηρωομάρτυς

Πληροφορηθήκαμε ότι η κ. **Καίτη Ζαρονίκου-Γκόγκα** βοήθησε ενεργά στην ταινία που προβάλλεται «**ΔΙΑΚΟΣ ο Ηρωομάρτυς**» και αφορά την ζωή και την προσφορά στον αγώνα του Έθνους του τέκνου της Αρτοτίνας **Αθ. Διάκου** στη μνήμη της μητέρας της **Σοφίας Ζαρονίκου**.

Η Αρτοτίνα είναι παντού, βρίσκεται βαθιά ριζωμένη στις καρδιές των απογόνων της που μένουν πιστοί στην παρακαταθήκη των προγόνων τους, να μεταλαμπαδεύουν την αλήθεια για την Ιστορία της, τις παραδόσεις της, όπου και αν βρεθούν!

«Το Λάλον Ύδωρ»: 5ο Φεστιβάλ Δελφών 2023 επισκέπτεται την Αρτοτίνα στις 12 Αυγούστου με τον Θεόδωρη Κοτονιά και τη Σαββέρια Μαργιολά Μία Δελφική πολιτιστική αμφικτυονία

Το **Φεστιβάλ Δελφών «Το Λάλον Ύδωρ»** γιορτάζει φέτος πέντε χρόνια από τη γέννησή του. Υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του συνθέτη **Δημήτρη Μαραμή** έχει θεμελιωθεί ως μία πολιτιστική αμφικτυονία που αιμοδοτεί την καλλιτεχνική δραστηριότητα στην κεντρική Ελλάδα, καθώς αποτελεί ένα αληθινό δίκτυο δρώντων σε διαφορετικές πόλεις και κοινωνίες με πυρήνα τους Δελφούς.

Το Φεστιβάλ διαρκεί από τις **24 Ιουνίου** έως τις **12 Αυγούστου** και περιλαμβάνει μουσικές κυρίως εκδηλώσεις σε ειδικά επιλεγμένους φυσικούς χώρους της Φωκίδας, και πιο συγκεκριμένα στις πόλεις: **Δελφούς, Άμφισσα, Ιτέα, Γαλαξίδι, Αγία Ευθυμία, Ερατεινή, Λιδωρίκι** και **Αρτοτίνα**.

Το **Φεστιβάλ Δελφών «Το Λάλον Ύδωρ»** αποτελεί πρωτοβουλία του **Δήμου Δελφών** και του **Δήμου Δωρίδας** και πραγματοποιείται με τη στήριξη της **Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας** υπό την αιγίδα του **Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού**. Το φεστιβάλ φιλοδοξεί να είναι πηγή πολιτισμού και να αντανάκλα την ιστορία και τη φυσική ομορφιά των Δελφών και της ευρύτερης περιοχής της Φωκίδας, τόπου που υπήρξε κέντρο του αρχαίου κόσμου και κομβικό σημείο για την εξέλιξη της ελληνικής ιστορίας.

Πρόγραμμα εκδηλώσεων

- 5ο Φεστιβάλ Δελφών «Το Λάλον Ύδωρ»**
- Από το Σκοτεινό Έρωτα στον Ερωτόκριτο **Σάββατο 24 Ιουνίου, ώρα 21:15, ΔΕΛΦΟΙ, Θέατρο Φρύνιχος**
  - **Νίκος Πορτοκάλογλου με Βίκυ Καρτζόγλου & Βύρωνα Τσουράπη Πέμπτη 6 Ιουλίου, ώρα 21:15, ΙΤΕΑ, Προβλήτα**

- **Δημήτρης Μπάσης & Kalliope Κυριακή 23 Ιουλίου, ώρα 21:15, ΑΜΦΙΣΣΑ, Πλατεία Ησαΐα**
- **Το Θείο Τραγί - Θεατρική Ομάδα ΓΚΡΑΝ ΓΚΙΝΙΟΛ Κυριακή 6 Αυγούστου, ώρα 21:15, ΑΓΙΑ ΕΥΘΥΜΙΑ, Προαύλιο Αγ. Ευθυμίου**
- **Κώστας Μακεδόνας & Χριστιάννα Γαλιάτσου Τρίτη 8 Αυγούστου, ώρα 21:15, ΕΡΑΤΕΙΝΗ, Προβλήτα**
- **Gadjo Dilo Τετάρτη 9 Αυγούστου, ώρα 21:15, ΓΑΛΑΞΙΔΙ, Κεντρί**
- **Μάνος Λοΐζος αφιέρωμα - Κώστας Τριανταφυλλίδης & Ανδριάνα Μπάμπαλη Πέμπτη 10 Αυγούστου, ώρα 21:15, ΛΙΔΩΡΙΚΙ, Προαύλιο Σχολείου**
- **Θεόδωρης Κοτονιάς & Σαββέρια Μαργιολά Σάββατο 12 Αυγούστου, ώρα 21:15, ΑΡΤΟΤΙΝΑ**

Δωρεές

Εις μνήμην του **Σπύρου Μαντούρλια**, αντί στεφάνου, για τις ανάγκες της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου, προσέφεραν:

- Η **Μαρία Μαντούρλια** σύζυγος **Γεωργίου**, η **Αρετή Μαντούρλια** σύζυγος **Ιωάννου** και η **Μαρία Μαντούρλια** σύζυγος **Παναγιώτη** το ποσό των 500 ευρώ.
- Ο **Ευθύμιος Κατσαβός** το ποσό των 40 ευρώ.
- Η οικογένεια **Ιωάννη Σιαπέρα** του **Δημητρίου** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Κωνσταντίνου Δρόσου** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Ιωάννη Χριστοδούλου** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Βασιλείου Τσαμαδιά** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Θεμιστοκλή Σιαπέρα** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Πόπη Μπραούνη** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Κωνσταντίνου Χριστοδούλου** το ποσό των 20 ευρώ.
- Η οικογένεια **Φωτίου Τσαμαδιά** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Θεμιστοκλή Μαρτέκα** το ποσό των 10 ευρώ.
- Η οικογένεια **Παναγιώτη Σιαπέρα** το ποσό των 15 ευρώ.
- Η οικογένεια **Βασιλείου Τριβήλου** το ποσό των 20 ευρώ.
- Η οικογένεια **Κωνσταντίνου Πλαστήρα** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η οικογένεια **Χρήστου Ζαρονίκου** το ποσό των 50 ευρώ.
- Η **Γιαννούλα Κοκκαλιά** το ποσό των 50 ευρώ.

Ανακοινώσεις και Ευχαριστίες Εκκλησιαστικού Συμβουλίου Αγίου Γεωργίου Αρτοτίνας

• Εορτή Αγίας Τριάδος

Η Επιτροπή του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της Ενορίας του Αγίου Γεωργίου Αρτοτίνας, θα ήθελε να σας ενημερώσει ότι ολοκληρώθηκαν οι εργασίες ανακαίνισης του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος. Την ημέρα εορτής της Αγίας Τριάδος 5 Ιουνίου μετά τη Θεία Λειτουργία μοιράστηκαν εδέσματα από τους χωριανούς.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όσες κυρίες έφεραν τις ωραίες πίτες και τα γλυκά που προσφέρθηκαν στην εορτή. Επίσης να ευχαριστήσουμε όσους βοήθησαν στο σερβίρισμα. Για τις ανάγκες της εκδήλωσης προσέφεραν:

- **Λακουμένα Δήμητρα** (Φούρνος) προσέφερε το ψωμί
- **Πράππας Νικόλαος** προσέφερε το τυρί
- **Χαλίκης Μανώλης, Κολοβός Νικόλαος, Σούφλας Βασίλειος, Μαυραγάνη Κωνσταντίνα και Χριστοδούλου Ιωάννης** προσέφεραν χρηματικό ποσό για την αγορά των αναλώσιμων (πιάτα, ποτήρια, πιρουνία κ.λπ.) και την αγορά δυο αρνιών από την **Μαυραγάνη Κωνσταντίνα** (την ευχαριστούμε για την καλή τιμή που μας έκανε)
- **Βήπτας Βαγγέλης** (Ταβέρνα) τον ευχαριστούμε πολύ για την καλή προσφορά που μας έκανε.

• Δωρεές για τις εκκλησίες

Ευχαριστούμε τον κύριο **Παπανασταάτο Γεώργιο** για την καλή προσφορά που μας έκανε σχετικά με την αγορά ξυλείας του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδας, τον **Κατσαρό Δημήτριο** που αγόρασε και τοποθέτησε φωτοβολταϊκό στοιχείο για το φωτισμό του Σταυρού της Αγίας Τριάδας. Επίσης τον **Βασίλειο Τριβήλο** για τη διαμόρφωση του εξωτερικού χώρου του Ναού.

Η Επιτροπή θα ήθελε να ευχαριστήσει τους παρακάτω που συνέβαλαν χρηματικά για την ανακαίνιση του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος:

Όνοματεπώνυμο	Αριθμός Απόδειξης
Κουλοπούλου Γεωργία	103
Κουλόπουλος Κωνσταντίνος του Μιλτιάδη	104
Ασημάκη Δήμητρα (Τσαμαδιά)	105
Κατσαρός Δημήτριος	106
Κανούρης Παναγιώτης	107
Σιαπέρας Ιωάννης	126
Τσιπούνη Ελένη	127
Ζαρονίκος Χρήστος	128
Ράπτης Αθανάσιος	135
Οικογένεια Κασίδη Ιωάννη	136
Τριβήλου Αγγελική	137

Η Επιτροπή θα ήθελε να ευχαριστήσει τους παρακάτω που συνέβαλαν χρηματικά για την ανακαίνιση του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου:

Όνοματεπώνυμο	Αριθμός Απόδειξης
Τσέλιου Μαρία	138

Τέλος θα ήθελε να ευχαριστήσει τους παρακάτω που συνέβαλαν χρηματικά για τον στολισμό του Επιταφίου.

Τα χρήματα που περισσεύουν από τον στολισμό του Επιταφίου διατέθηκαν για την ανακαίνιση του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος.

Όνοματεπώνυμο	Αριθμός Απόδειξης
Κατσαρός Δημήτριος	45
Κανούρης Παναγιώτης	46
Δημόπουλος Δημήτριος	47
Μαυραγάνης Ιωάννης	48
Ράπτης Αθανάσιος	49
Κουλοπούλου Γεωργία	249
Κολοβός Νίκος	250
Κωστοπούλου Μαρία	238
Ζαχαρίας Νικόλαος και Γεώργιος	239
Σιαπέρας Παναγιώτης	240
Σιαπέρας Ιωάννης	241
Σούφλας Ιωάννης και Ελένη	242
Ντζελέπη Αθηνά του Σπυρίδωνα	243
Μπραούνη Πόπη	244
Σερεντέλος Χρήστος	245
Κατσαβός Βασίλειος	246
Πλαστήρας Κωνσταντίνος	247
Χριστοδούλου Ιουλία	248
Τσιπούνη Ελένη	108
Σιαπέρα Μαρία	109
Μέρη Γεωργία	110
Παλασκώνης Ιωάννης	111
Τσαμαδιάς Νικόλαος	112
Μαντούρλια Ανθούλα του Γεωργίου	113
Μαντούρλια Βασίλειος του Γεωργίου	114
Λαβίδας Αλέκος	115
Παλασκώνης Γεώργιος	116
Φλέγκας Ιωάννης του Παναγιώτη	117
Τσαμαδιά Ευθυμία	118
Σεΐτου Νίτσα	119
Τσαμαδιάς Βασίλειος	120
Μαρτέκας Θεμιστοκλής	121
Μπαζάκα Μαρία	122
Μπραούνη Κωνσταντίνα	123
Μαντούρλια Αρετή	124
Κανούρη Σταυρούλα	125
Μπαλή Παρασκευή	129
Μαυραγάνη Δήμητρα	130
Μαυραγάνη Αντωνία	131
Δημοπούλου Κική	132
Ζουμά Αγγελική	133
Παπανδρέου Αναστασία	134

Η Επιτροπή του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της Ενορίας του Αγίου Γεωργίου Αρτοτίνας **Πατήρ Θεοφάνης Μπατσαούρας Χριστοδούλου Ιωάννης, Τσαμαδιάς Αθανάσιος**

Πρόγραμμα οικοτουρισμού στη Δωρίδα με τη βοήθεια της Ecogenia

Η Ecogenia είναι ένας ελληνικός μη-κερδοσκοπικός οργανισμός που προσφέρει κοινωνικές υπηρεσίες με σκοπό την κινητοποίηση της νεολαίας και την επιτάχυνση της επίτευξης των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Στόχος του οργανισμού είναι η ενίσχυση της κοινωνίας και η ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά στην Ελλάδα, καθώς και η κινητοποίηση της νεολαίας σε τοπικό επίπεδο και περιφερειακό επίπεδο διαμέσου ανταλλαγών με σκοπό τη δημιουργία μιας κοινής εμπειρίας για όλη τη νεολαία της Ευρώπης.

Τον περασμένο Μάρτιο μέλη της Ecogenia, με αφορμή το πρόγραμμα οικοτουρισμού στη Δωρίδα που θα υλοποιηθεί, συναντήθηκαν με μέλη της τοπικής κοινωνίας και εκπροσώπους της Κοινότητας Βαρδουσίων και συνομίλησαν μαζί τους για τους φετινούς στόχους του προγράμματος και πώς η Ecogenia μπορεί να ενισχύσει τα σχέδια ανάπτυξης του οικοτουρισμού στην ευρύτερη περιοχή.

Τα προγράμματα στα οποία εργάζονται τα μέλη της Ecogenia βασίζονται στην κοινότητα με στόχο την προώθηση της ατζέντας βιώσιμης ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Για το πρώτο πιλοτικό πρόγραμμα της Ecogenia, τα μέλη της εργάζονται ήδη για 10 εβδομάδες σε ένα έργο κατασκευής μονοπατιών οικοτουρισμού στην περιοχή της Δωρίδας και πιο

συγκεκριμένα στο Αλποχώρι. Το όραμα της τοπικής ηγεσίας είναι να αναπτύξει ένα δίκτυο μονοπατιών πεζοπορίας στην κοινότητά τους, δημιουργώντας μια κουλτούρα διατήρησης και χτίζοντας παράλληλα ένα απαραίτητο θεμέλιο αειφόρου τουρισμού και ανάπτυξης στην περιοχή. Αυτό το πολυετές πρόγραμμα θα εκπαιδεύσει και θα κινητοποιήσει ομάδες για τη δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου μονοπατιών, ενώ παράλληλα θα συνεργαστεί με την τοπική ηγεσία για το σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Στην πρώτη φάση αυτού του πολυετούς έργου, τα μέλη της Ecogenia θα κατασκευάσουν, θα επισκευάσουν και θα συντηρήσουν ορειβατικά μονοπάτια, καθώς και κάλυψη άλλων αναγκών που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στη Δωρίδα.

Μπορείτε να βρείτε επιπλέον πληροφορίες στον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://ecogenia.org/>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ «ΔΙΑΚΕΙΑ 2023»

> Τρίτη 22 Αυγούστου

- 17:30-19:30: Αγώνας Βόλει.

> Τετάρτη 23 Αυγούστου

- 17:30-19:30: Αγώνας Καλαθοσφαίρισης

> Πέμπτη 24 Αυγούστου

- 17:30-19:00: Αγώνες Ποδοσφαίρου.
- 19:00-19:30: Αγώνας Λιθοβολίας.

> Παρασκευή 25 Αυγούστου

- 17:30: Συγκέντρωση αθλητών-αθλητριών και λοιπών εμπλεκόμενων στο χώρο της οικίας γέννησης Αθ. Διάκου-Έπαρση Σημαίας-Επίσημη Κήρυξη Έναρξης Εκδηλώσεων «ΔΙΑΚΕΙΑ 2023».
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 50 μ. αγόρια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 50 μ. κορίτσια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 200 μ. αγόρια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 200 μ. κορίτσια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 400 μ. αγόρια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 400 μ. κορίτσια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 600 μ. αγόρια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 600 μ. κορίτσια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 1500 μ. αγόρια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 1500 μ. κορίτσια.
- 21:00: Ολονυχτία στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου.

> Σάββατο 26 Αυγούστου

- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 4000 μ. Αγώνας Θυσίας αγόρια.
- 18:00: Εκκίνηση δρόμου 4000 μ. Αγώνας Θυσίας κορίτσια.
- 19:00: Επιμνημόσυνη δέηση - κατάθεση στεφάνων στην προτομή του Αθανασίου Διάκου στην πλατεία της Αρτοτινας-Τήρηση ενός λεπτού σιγής-Εθνικός Ύμνος.
- 19:30-21:00: Βράβευση επιτυχόντων σε ΑΕΙ και συμμετεχόντων στις αθλητικές δραστηριότητες.
- 21:00: Λαϊκή βραδιά.

> Δευτέρα 28 Αυγούστου

- 19:00: Μέγας Πανηγυρικός Εσπερινός μετ' αρτοκλασίας στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Αρτοτινας.

> Τρίτη 29 Αυγούστου

- 07:00-10:15: Πανηγυρική Θεία Λειτουργία στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Αρτοτινας.
- 12:00-12:15: Τοποθέτηση σκαλιστής απεικόνισης του Σκαλτσοδήμου στο μνημείο του Ήρωα που φιλοτέχνησε ο συγχωριανός μας Δημήτρης Κοκόρης.
- 18:30-21:00: Φλάμπουρο.
- 22:00: Ελεύθερη διασκέδαση με παραδοσιακή μουσική και τραγούδι.

«ΔΙΑΚΕΙΑ 2023»

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΑΓΩΝΩΝ

1. Ο Σύλλογος Αρτοτινών "Ο ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ" στα πλαίσια των εκδηλώσεων "ΔΙΑΚΕΙΑ 2023" και της ανάπτυξης και προώθησης των αθλητικών ιδεών, διοργανώνει από τις 22 έως και τις 26 Αυγούστου 2023 αθλητικούς αγώνες όπως παρακάτω:

α. ΑΝΩΜΑΛΟΥ ΔΡΟΜΟΥ:

- > 50 μέτρα: Αγόρια-Κορίτσια 4 έως 5 ετών
- > 200 μέτρα: Αγόρια-Κορίτσια 6 έως 7 ετών
- > 400 μέτρα: Αγόρια-Κορίτσια 8 έως 9 ετών
- > 600 μέτρα: Αγόρια-Κορίτσια 10 έως 13 ετών
- > 1500 μέτρα: Αγόρια-Κορίτσια 14 έως 15 ετών
- > 4000 μέτρα: (ΑΓΩΝΑΣ ΘΥΣΙΑΣ) Ανδρών-Γυναϊκών 16 ετών και άνω

β. ΛΙΘΟΒΟΛΙΑΣ:

- Αγόρια Γυμνασίου.
- Αγόρια Λυκείου.
- Ανδρών 19-40 ετών.
- Ανδρών 41-60 ετών.
- Ανδρών 61 ετών και άνω.

γ. ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ:

- Αγοριών
- Ανδρών

δ. ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ - ΒΟΛΕΪ:

Αγώνες με συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών.

2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ-ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ:

α. Στους αγώνες έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλοι όσοι επιθυμούν, με μόνη προϋπόθεση την υπογραφή και υποβολή της αντίστοιχης δήλωσης συμμετοχής, στην οποία θα δηλώνεται απαραίτητως και με πλήρη και αποκλειστική ευθύνη του δηλούντος ότι έχουν γίνει οι απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις και ο προβλεπόμενος καρδιολογικός έλεγχος για τη συμμετοχή του στους αγώνες.

β. Οι δηλώσεις συμμετοχής θα γίνονται δεκτές **ΜΟΝΟ**, εφόσον είναι συμπληρωμένες και υπογεγραμμένες σύμφωνα με τα συνημμένα υποδείγματα και υποβληθούν εντός της καθοριζόμενης προθεσμίας.

γ. Το κάθε αγώνισμα ανά κατηγορία θα διεξαχθεί **ΜΟΝΟ** εφόσον υπάρχει συμμετοχή τουλάχιστον τριών αθλητών/τριών. Σε περίπτωση μικρότερου αριθμού συμμετεχόντων, οι επιθυμούντες εφόσον έχουν ηλικία μέχρι 18 ετών, μπορούν να αγωνισθούν στην αμέσως μεγαλύτερη κατηγορία, ενώ οι μεγαλύτεροι των 40 ετών στην αμέσως μικρότερη.

3. ΤΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ:

- α. Δρόμος 50 μ.: Εκκίνηση από το σημείο πλάτανος στην πλατεία.
- β. Δρόμος 200 μ.: Εκκίνηση από Ραϊκόβρυση.
- γ. Δρόμος 400 μ.: Εκκίνηση από Τουμπέικα (Πρέφη βρύση).
- δ. Δρόμος 600 μ.: Εκκίνηση από Νεκροταφείο.
- ε. Δρόμος 1500 μ.: Εκκίνηση από οικία γέννησης Αθ. Διάκου.
- ζ. Δρόμος 4000 μ.: Εκκίνηση από Ιερά Μονή Αγ. Ιωάννου του Προδρόμου (Αγώνας Θυσίας).

η. Λιθοβολία και αγώνες ποδοσφαίρου στο γήπεδο Αρτοτινας.

Ο τερματισμός όλων των κατηγοριών αγώνων Ανωμάλου Δρόμου θα γίνει στην πλατεία, εμπροσθεν της προτομής Αθ. Διάκου.

4. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΚΑΙ ΩΡΑ ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗΣ:

- α. Τα αγωνίσματα όλων των κατηγοριών Ανωμάλου Δρόμου πλην του Αγώνα Θυσίας θα διεξαχθούν την Παρασκευή 25-08-2023 με ώρα έναρξης 18:00. Προσέλευση αγωνιζομένων στις 17:30 στο χώρο οικίας γέννησης Αθ. Διάκου. Ο Αγώνας Θυσίας θα διεξαχθεί στις 26-08-2023.
- β. Το αγώνισμα της λιθοβολίας θα γίνει την Πέμπτη 24-08-2023 με ώρα έναρξης την 19:00 (αμέσως μετά τη λήξη του ποδοσφαιρικού αγώνα).
- γ. Ο αγώνας ποδοσφαίρου θα διεξαχθεί την Πέμπτη 24-08-2023, με ώρα έναρξης την 17:30.
- δ. Ο αγώνας καλαθοσφαίρισης θα διεξαχθεί την Τετάρτη 23-08-2023, με ώρα έναρξης την 17:30.
- ε. Ο αγώνας βόλει θα διεξαχθεί την Τρίτη 22-08-2023, με ώρα έναρξης την 17:30.

5. ΕΠΑΘΛΑ – ΑΠΟΝΟΜΕΣ:

- α. Στους τρεις πρώτους νικητές κάθε αγωνίσματος, θα απονεμηθεί μετάλλιο και δίπλωμα. Όλοι οι αγωνιζόμενοι θα λάβουν αναμνηστικό δίπλωμα συμμετοχής.
- β. Οι απονομές των επάθλων θα γίνουν το Σάββατο 26-08-2023 και ώρα 19:30.

Ο Πρόεδρος
Θεόδωρος Μαρτέκας

Η Γεν. Γραμματέας
Κατερίνα Τσιαλίκη

Μετακινούμενη κτηνοτροφία στην Αρτοτίνα Δωρίδος

Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο

Ο Σύλλογός μας συμμετέχοντας στη δημιουργία λευκώματος της Προέδρου του Δικτύου Μετακινούμενης Κτηνοτροφίας και Ομότιμης Καθηγήτριας του τμήματος Γεωπονίας του ΔΙΠΑΕ (Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος) κυρίας **Βασιλικής Λάγκα**, απευθύνθηκε ενδεικτικά σε χωριανούς που έζησαν και βίωσαν τη μετακίνησή τους στα λεγόμενα «χειμαδιά». Τους ζητήσαμε να μας περιγράψουν διάφορες πτυχές της μετακίνησής τους από την Αρτοτίνα προς το Ευάλιο ή προς τις πεδινές περιοχές του Μεσολογγίου και να μοιραστούν μαζί μας φωτογραφίες των τσοπάνηδων. Οι ιστορίες αυτές και οι φωτογραφίες θα συμπεριληφθούν στην εργασία της κυρίας **Βασιλικής Λάγκα**. Ευχαριστούμε πολύ τους **Παναγιώτη Κανούρη**, **Νικόλαο Μαυραγάνη**, **Ιωάννη Ντζελέπη**, **Αθανάσιο Τσαμαδιά**, **Ευφροσύνη Τριώτη**, τον **Παναγιώτη Τριώτη**, την **Κωνσταντία Μπραούνου** και τον **Κωνσταντίνο Αλεξανδρή** που μοιράστηκαν ιστορίες και εικόνες από εκείνες τις εποχές. Ευχαριστούμε επίσης τον **Λεωνίδα Τσάγκα** που έφερε σε επαφή τον Σύλλογό μας με την κ. **Βασιλική Λάγκα**. Ένα μέρος των ιστοριών δημοσιεύτηκαν στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας.

Η πορεία από την Αρτοτίνα προς και από το Μεσολόγγι

Αρτοτινοί τσοπάνηδες στα Βαρδούσια

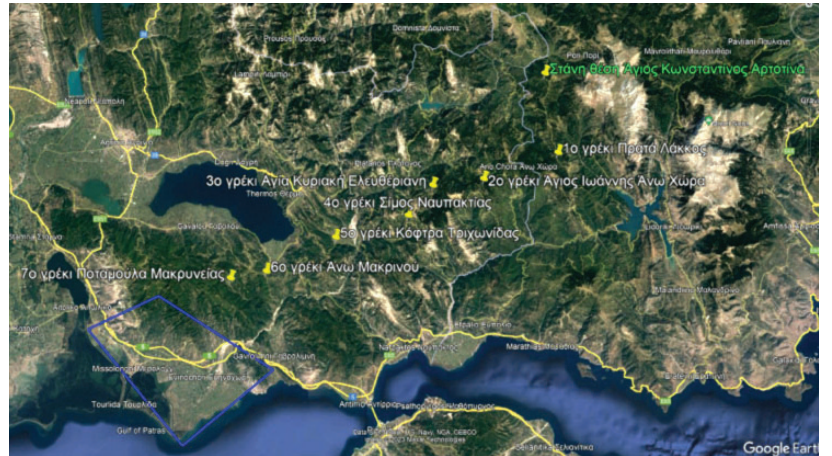
Η βλαχοζωή ήταν σκληρή εκείνα τα χρόνια, γι' αυτό ο γύφτος της παροιμίας προτιμούσε τα πέντε κάρβουνα παρά τα χίλια πρόβατα.

Παλιότερα σχεδόν οι μισές Αρτοτινές οικογένειες ήταν ποιμνικές και όσοι είχαν μικρά κοπάδια ξεχειμώνιαζαν στα χαμηλώματα κοντά στο χωριό, εκείνοι όμως που είχαν μεγαλύτερα... μόλις έτσουζαν τα πρώτα κρύα του φθινοπώρου, σαν τα αποδημητικά πουλιά, με τα ζωντανά τους – πρόβατα, γίδια, μουλάρια, σκυλιά – κατέβαιναν απ' τα υψώματα στις πλαγιές του βουνού για να ετοιμαστούν για τα χειμαδιά. Κύριος προορισμός τους ήταν η περιοχή Μεσολογγίου, που το κλίμα ναι μεν ήταν υγρό, όμως ο χειμώνας ήταν ήπιος και υποφερτός.

Αρτοτινοί τσοπάνηδες στο άρμεγμα

Κανόνιζαν με ποια παρέα ταίριαζαν τα «χνώτα» τους για να συμπορευτούν στο πολυήμερο οδοιπορικό, επιδιόρθωναν τα σαμάρια, τις καπιστράνες, τις σαμαροτριχιές και πάχνιαζαν τα μουλάρια τους καλά για να αντέξουνε στο φόρτωμα και στη στράτα την τραχιά. Οι νοικοκυράδες ετοίμαζαν τα χρειώδη, ρούχα, ψωμιά, ξηρά τροφή και τα παιδιά γέμιζαν τη μαρουδα τους με

Η πορεία από την Αρτοτίνα προς το Μεσολόγγι

κάστανα και καρύδια για να τρώνε στο δρόμο το μακρύ. Πριν βαρέσει ο ήλιος, την καθορισμένη μέρα, η βλαχοπαρέα ξεκινούσε. Προπορεύονταν τα φορτώματα, τα γυναικόπαιδα, το αργοπάτητο θρεφτάρι για το Χ'στού και ακολουθούσαν βοσκώντας τα πρόβατα με μπροστάρη το βοσκό και οπισθοφύλακες τα άγρυπνα σκυλιά.

Την πρώτη υπαίθρια διανυκτέρευση την κάναμε στο Βλαχοβούνι κάτω από ένα θεόρατο έλατο που δύσκολα τον πέρναγε βροχή, ενώ η δεύτερη γινόταν στο ιστορικό χάνι της Παπαδιάς, που βρήκαμε ζεστό φαί και στέγη. Λίγο πιο πάνω απ' το χάνι, μέσ' τα έλατα, υπήρχε ένα σανατόριο γεμάτο με χτικιά-ρηδες, όπως έλεγαν τότε τους φυματικούς. «Μη ζυγώνετε εκεί... γιατί θα σας κολλήσει το χτικιό», μας φόβιζε ο χανιτζής.

Αφού μεσολαβούσαν μια – δυο διανυκτερεύσεις ακόμα, την τελευταία την κάναμε στη Δεσποίνα. Σ' αυτή την περιοχή υπήρχε το τσιφλίκι του Τσερπέλη στο οποίο δυο – τρεις Αρτοτινοί παραχείμαζαν με νοίκι.

Τα παιδιά παίζει: Σα να μην έφτανε η πεζοπορία της ημέρας, βουληθήκαμε να παίξουμε κρυφτό χρησιμοποιώντας σαν κρυψώνες κάτι εγκαταλειμμένες καλύβες ποιος ξέρει από πότε... Το «έπαθλο» του παιχνιδιού, στην περίπτωση μας, ήταν ένα απρόσμενο μιλιούμι ψύλλοι! Ψύλλοι στα πόδια, στ' αυτά, στη μύτη, στα φρύδια, στα μαλλιά, ψύλλοι παντού... Σε ότι αφορά την αποψύλλωση αυτό ήταν μια άλλη πονεμένη ιστορία.

Από τη Δεσποίνα οι δρόμοι τους χωρίζανε και ο καθένας τραβούσε για το δικό του χειμαδιά. Οι περισσότεροι προτιμούσαν τα Άνερα, στις παρυφές του Αρακύνθου, με το μεγαλύτερο βελανιδότοπο της Ελλάδας και άφθονο βελάνι, ανέξοδη τροφή για τα ζώα. Η διασπορά των υπολοίπων εκτεινόταν από τον Αγιώργη της Χούνιστας, τα Πλιασικέϊκα, τα Ρέτσινα, την Αγριλιά, το Σκίνο, τα Ξηρέϊκα, τον Αϊ-Γιώργη, το Αηδόνη της Τρημητούς, που παραχείμαζε μοναχικός ο γέρο Σάτσας και τελείωνε, εκεί που άρχιζε, στη Δεσποίνα. Όλοι οι χειμαδότοποι βρίσκονταν πάνω από τη Δημόσια οδό και σε απόσταση ασφαλείας από το νοσηρό κάμπο. Αν κάποιος παραβίαζε τη Δημοσιά... και διαχείμαζε στον κάμπο, κακό του κεφαλιού του, το καλοκαίρι χτύπαγε, γι' αυτόν, νεκροκαμπάνα!

Αφήνομε το μακρινό παρελθόν που η βουκολική ζωή ευημερούσε στην Αρτοτίνα και φτάνομε στο σήμερα: Κοιτάζεις πέρα... κοιτάζεις δώθε, κοιτάζεις γύρω, σηκώνεις και το χέρι αντήλιο, άκρα του τάφου σιωπής. Ούτε σπορά, ούτε τρύγος, ούτε κουδούνια, ούτε πουλιού λαλιά ακούς και πένθιμοι διαλογισμοί καταλαμβάνουν το νου σου".

Η τρίτη αφήγηση προέρχεται από τον **Ιωάννη Ντζελέπη** όπου η οικογένειά του μετακινούνταν από την περιοχή Καρυά της Αρτοτίνας προς το Μεσολόγγι. Μας αφηγείται τα παρακάτω:

Αρτοτινός τσοπάνης (Κώστας Τσαμαδιάς)

Μετακινούμενη κτηνοτροφία στην Αρτοτίνα Δωρίδος

Αρτοτινός τσοπάνης (Νίκος Μαυραγάνης)

Συνέχεια από τη σελ. 5

“Οι οικογένειες που ξεχειμάζαν τα κοπάδια τους στο Μεσολόγγι ήταν περίπου δέκα. Μεταξύ αυτών ο Θεόδωρος, ο Θύμιος και ο Στάθης από τους Παλασκωνιάους, ο Νίκος και ο Κώστας Μπαλής, ο Διαμαντόπουλος, ο Μαυραγάνης, ο Τριώτης και πολλοί άλλοι.

Ξεκινούσαμε αχάραγα από τη στάνη μας, στην περιοχή Καρυά απέναντι από την Αρτοτίνα. Το πρώτο μας γρέκι ήταν στη θέση Πραττά Λάκκος. Το δεύτερο γρέκι στο εξωκλήσι Αγία Κυριακή Ναυπακτίας. Ακολουθούσε το τρίτο γρέκι στην περιοχή νοτιοδυτικά της Ανάληψης, το τέταρτο βράδυ πάνω από τη λίμνη Τριχωνίδα. Το πέμπτο γρέκι στα Ρέτσινα ή στον Άγιο Θωμά Μεσολογγίου και τέλος στη θέση Μάραθος.

Κατά την επάνοδό μας προς την Αρτοτίνα, στις στρούγκες που φτιάχναμε στα γρέκια αρμέγαμε τα πρόβατα, πήζαμε το γάλα και το τυρί και τα ανταλλάσσαμε στα χωριά Σίμου, Άνω Χώρα και Ελατού Ναυπακτίας.

Συχνό φαινόμενο που αντιμετωπίζαμε ήταν οι ζωοκλοπές. Οι ζωοκλέφτες εκμεταλλευόμενοι το συνωπισμό των πολλών προβάτων, έφτιαχναν αυτοσχέδιες παγίδες σε στενά περάσματα ώστε να παγιδεύουν και να αρπάζουν μικρό αριθμό ζώων, τα οποία ήταν δύσκολο να τα αντιληφθεί ο τσοπάνης.”

Η τέταρτη αφήγηση προέρχεται από την **Ευφροσύνη Τριώτη** η οποία από το 1955 έως το 1985 μετακινούνταν με την οικογένειά της στα χειμαδιά. Σε ηλικία 10 ετών ξεκίνησε να ακολουθεί τους δικούς της στη μετακίνηση από

Αρτοτινός τσοπάνης (Χρήστος Αλεξανδρής του Κωνσταντίνου)

την Αρτοτίνα προς το Μεσολόγγι και μας περιγράφει:

“Η στάνη μας ήταν στο εξωκλήσι του Αγίου Κωνσταντίνου στην Αρτοτίνα. Ετοιμάζαμε από την Αρτοτίνα μομπούτα (καλαμποκόψωμο του ταψιού) παίρναμε και τυρί για να έχουμε να τρώμε. Για πρωινό μαγειρεύαμε τραχανά για να πάρουμε δυνάμεις μιας και είχαμε αρκετό περπάτημα. Όταν φτάναμε στα γρέκια ανάβαμε φωτιά για να ζεσταθούμε, να μαγειρέψουμε και να στεγνώσουμε τα ρούχα μας, μιας και οι βροχές ήταν συχνές την περίοδο του φθινοπώρου.

Η πρώτη μας διανυκτέρευση ήταν στη θέση Πραττά Λάκκος, η δεύτερη στο εξωκλήσι του Αγίου Ιωάννη της Άνω Χώρας. Το τρίτο γρέκι στην Αγία Κυριακή του χωριού Ελευθέριανη, στη συνέχεια στη Σίμου Ναυπακτίας. Την πέμπτη ημέρα διανυκτερεύαμε στην Κόφτρα Τριχωνίδος, την έκτη στην Άνω Μακρινού και την έβδομη στην Ποταμούλα Μακρυνείας. Από εκεί καταλήγαμε στον τελικό προορισμό που ήταν ανάλογα με την κάθε οικογένεια ή στα Άνερα, ή στον Άγιο Θωμά Μεσολογγίου, ή στον Άγιο Γεώργιο Χούνιστας ή στα Ρέτσινα Μεσολογγίου.

Στα γρέκια για σκεπάσματα είχαμε τις βελέντζες (μάλλινο χειροποίητο κλινοσκεπάσμα), τα οποία κουβαλούσαν τα μουλάρια τα λεγόμενα «φορτώματα». Σκεπαζόμασταν ακόμα και με τις κάπες των τσοπάνηδων που ήταν από μαλλί τράγου.

Τα καλοκαίρια οι κτηνοτρόφοι πήγαιναν στο Μεσολόγγι για να κατοχυρώσουν τα βοσκοτόπια στα οποία θα βοσκούσαν τα πρόβατα”.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Στα πρόσφατα θυρανοίξια, ύστερα από ανακαίνιση της Αγίας Τριάδας, ακολούθησε έξω από την εκκλησία εκδήλωση για τους παρευρισκόμενους, συνοδεία φαγητού. Με λύπη πληροφορήθηκα ότι τα ψητά που καταναλώθηκαν, μεταφέρθηκαν για ψήσιμο σε γειτονικό χωριό, παρότι στην Αρτοτίνα λειτουργούν αμφότερες οι δύο (2) ταβέρνες του χωριού. Μάλιστα πληρώθηκαν έξτρα έξοδα μεταφοράς των ψητών περί τα 25€ (!)

Το πιο στενάχωρο είναι ότι δεν αναζητήθηκε προσφορά από κανένα από τα δύο καταστήματα της Αρτοτίνας.

Μετά από 60 χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας της οικογένειάς μου και των επιχειρήσεών μας στην Αρτοτίνα, νιώθουμε χρέος μας, αφενός, να σας ευχαριστήσουμε για την υποστήριξή σας, αφετέρου, να σας καλέσουμε να προτιμάτε τις επιχειρήσεις που επιμένουν να μένουν στον τόπο μας.

Τούτο είναι η δύναμή μας ώστε να συνεχίσουμε και να παραμένουμε στο χωριό που όλοι αγαπάμε και αυτό να μην ερημώσει από επιχειρήσεις.

Καλό καλοκαίρι, σας περιμένουμε στην όμορφη πλατεία του χωριού μας!

Τριβήλος Κώστας - Παραδοσιακή Ταβέρνα Πλατεία Αρτοτίνας

ΟΙ ΑΓΓΕΛΙΕΣ ΜΑΣ ΠΩΛΕΙΤΑΙ

• Διώροφη μονοκατοικία 100 τετραγωνικών μέτρων, εντός οικοπέδου 600 τετραγωνικών μέτρων και επιπλέον 600 τετραγωνικά μέτρα οικόπεδο κοντά στη Ζαβαλόβρυση.

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6951930130

• Το οικόπεδο της Καλλιόπης Μαρτέκα 340 τετραγωνικών μέτρων κοντά στη Ζαβαλόβρυση.

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6938882811

• Μονοκατοικία 80 τετραγωνικών μέτρων στην περιοχή Μπρούσκα.

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6974644652

• Στην Αρτοτίνα του Δ. Δωρίδος, Ν. Φωκίδος, παλαιά πετρόκτιστη ισόγεια κατοικία, εμβ. 58 τ.μ. με κατώ εμβ. 54 τ.μ. και μεγάλη βεράντα, ανακαινισμένη ως προς το εσωτερικό δάπεδο από μπετόν και την ξύλινη στέγη, σε οικόπεδο εμβ. 425 τ.μ. Ελεύθερη προς διαμόρφωση της διάταξης των εσωτερικών χώρων.

Απεριόριστη θέα προς το χωριό και τα Βαρδούσια.

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6944141836

• Οικόπεδο 189,79 τ.μ. στην Αρτοτίνα Φωκίδος με διώροφη κατοικία η οποία αποτελείται στο ισόγειο από δυο διαμερίσματα εμβαδού 32,69 τ.μ. και 31,79 τ.μ. και στον πρώτο όροφο από 1 διαμέρισμα 59,80 τ.μ.

Υπάρχουν επίσης ισόγεια αποθήκη 2,80 τ.μ. όλα πλήρως εξοπλισμένα. Είναι νόμιμα κτισμένη με οικοδομική άδεια (249/1994) και τακτοποίηση με υπαγωγή στον Ν. 4495/2017.

Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6944125030

Αναμνήσεις από μια άλλη εποχή

Καθαρά Δευτέρα του 1969 στην Κυδωνιά, δεν έχουμε μαθήματα και έχει μια κάπως ζεστή μέρα. Έχω τελειώσει τις δουλειές που μου είχαν αναθέσει οι γονείς μου. Λίγο κάτω απ' το αλώνι έχω βρει ένα καλό σημείο ανέμο και προσήλιο περιμένοντας να έρθουν κι άλλα παιδιά να παίξουμε καμιά κολιτσίνα με τις αυτοσχέδιες τράπουλες που είχαμε στις τσέπες μας.

Κάποια στιγμή με πήρε ο ύπνος και όταν με ξύπνησαν οι φωνές των άλλων παιδιών χωρίς να το πάρω ειδηση μια μικρή πέτρα είχε χωθεί στην κοιλότητα του αυτιού μου. Στην προσπάθεια να τη βγάλω τρύπωσε στο εσωτερικό του αυτιού και άρχισα να πονάω. Την ανάγκη φιλοτιμία ποιούμενος το είπα στη μάνα μου και με συνοπτικές διαδικασίες οι γονείς αποφάσισαν να πάμε στην Αρτοτίνα, που ήταν το πλησιέστερο χωριό που είχε αγροτικό γιατρό. Δρόμος δεν υπήρχε εκείνη την εποχή, ούτε και ηλεκτρικό ρεύμα.

Μετά από περπάτημα περίπου δύο ωρών φτάσαμε στην Αρτοτίνα. Αφού περάσαμε απ' τους συγγενείς του πατέρα μου, μιας και ήταν το χωριό της μάνας του, μας ενημέρωσαν πως ο γιατρός έλειπε και μας έστειλαν σε ένα μαγαζί που ο μαγαζάτορας έκανε και χρέη πρακτικού γιατρού. Έδειξε μεγάλη άνεση όταν του είπαν οι γονείς μου το πρόβλημα και τους καθησύχασε λέγοντάς τους πως σε λίγο που θα κλείσω το μαγαζί θα βγάλω την πέτρα και θα γυρίσετε πίσω στο σπίτι σας.

Εγώ είχα μαζευτεί σε μια γωνία, κρύωνα και πονούσα. Κάποια στιγμή μπήκε στο μαγαζί ένας χωροφύλακας, ο οποίος εμένα μου φάνηκε σαν στρατηγός αφού δεν είχα ξαναδεί στη ζωή μου χωροφύλακα, μιας και στην Κυδωνιά είχαμε μόνο αγροφύλακα.

Ο χωροφύλακας στράφηκε προς τους γονείς μου και τους ρώτησε: "Τι έχει το παιδί;" και τότε πετάγονται όρθιος και του λέω: "μπήκε μια πέτρα στο αυτί κι εκείνος ο άνθρωπος θέλει να τη βγάλει αλλά μην τον αφήσετε!"

Ο χωροφύλακας πήρε ένα αυστηρό ύφος και γυρίζοντας προς τον καταστηματάρχη του είπε: "Μην βάλεις χέρι πάνω στο παιδί!" και μετά γυρίζοντας στους γονείς μου τους είπε: "Να πάτε το παιδί στη Ναύπακτο να το δει γιατρός. Πρέπει να φύγετε τώρα για να προλάβετε το λεωφορείο που φεύγει στις 5 το πρωί από Πενταγίου". Ήταν κάπου πέντε ώρες με τα πόδια αλλά λόγω νύχτας μπορεί να διαρκούσε και λίγο παραπάνω.

Αφού κάναμε κάποιες προετοιμασίες δέχτηκα και το μάλωμα που μου αντιστοιχούσε γιατί δεν άφησα τον άνθρωπο να κάνει τη δουλειά του και κατά τις 10 το βράδυ ξεκινήσαμε για Πενταγίου. Περπατούσαμε μέσα από τα μονοπάτια αλλά ευτυχώς είχε αστροφεγγιά. Εγώ σε όλο το δρόμο δεν έβγαλα άχνα, γιατί είχα λερωμένη τη φωλιά μου.

Καθώς ανηφορίσαμε περάσαμε από κάποια ράχη που είχε αρκετό υψόμετρο (αρκεί να αναφέρω πως το υψόμετρο της Αρτοτίνας είναι 1150 μέτρα), παρατήρησα το πιο παράξενο φαινόμενο που είχα δει μέχρι τότε. Κοίταζα πάνω και έβλεπα αστέρια, κοιτάζα κάτω ξαναέβλεπα αστέρια. Έτσι έφταξα στα γρήγορα μια ερμηνεία, μιας και ήξερα απ' το σχολείο πως η γη είναι στρογγυλή, πως έβλεπα και λίγο απ' την κάτω πλευρά του ουρανού. Βέβαια στην πραγματικότητα αυτό που έβλεπα ήταν τα φώτα εξωτερικού φωτισμού της ΔΕΗ στο Λιδωρίκι που είχε ηλεκτρικό ρεύμα.

Κατά τις 4 το πρωί φτάσαμε στην Πενταγίου (Πενταγιοί) και αφού σταματήσαμε το περπάτημα άρχισα να κρυώνω. Ακόμα και η μία ώρα μου φάνηκε ατέλειωτη.

Με τον πατέρα μου μπήκαμε στο λεωφορείο ενώ η μάνα μου γύρισε πίσω μόνη της με τα πόδια στην Κυδωνιά. Ήταν η πρώτη φορά που έμπαινα σε αυτοκίνητο. Μόλις μπήκα μέσα κάθισα κάτω και προσπαθούσα να κατανοήσω αυτή την εμπειρία. Κοίταζα συνέχεια τον οδηγό και περίμενα να ξεκινήσει το αυτοκίνητο αλλά μάταια. Στο μισοσκόταδο έβλεπα δέντρα να φεύγουν προς τα πίσω, ένοιωθα αόρατα χέρια να με τραβάνε πότε πότε προς τα έξω και τον ταλαίπωρο τον οδηγό να ταλαντώνεται πάνω κάτω και να μην προχωράει καθόλου απ' την αρχική του θέση. Είχα κάποιο δίκιο, ήμουν ένας παρατηρητής στο αυτοκίνητο, που στις στροφές ένοιωθα τη φυγόκεντρη δύναμη.

Ξημερώνοντας φτάσαμε στο Μόρνο (δεν είχε γίνει ακόμη το φράγμα), σε ένα χάνι όπου περιμέναμε το λεωφορείο που θα μας πήγαινε στη Ναύπακτο. Εκεί είδα θάλασσα για πρώτη φορά και αυτό που ένοιωσα δεν περιγράφεται. Φτάνοντας στη Ναύπακτο μας σύστησαν έναν καλό γιατρό που λεγόταν **Σούλος**, ο οποίος αφαίρεσε την πέτρα, μου την έδωσε και την πέταξε στη θάλασσα!!!

Γιάννης Μπατσαούρας

Σεργιανίσαμε και ιδού τα αποτελέσματα...

της **Μαριάννας Χατζηπαυλή**

Το πολιτιστικό μας σεργιάνι φυσικά συνεχίζεται! Βέβαια, πρέπει να παραδεχτώ ότι αυτό το τρίμηνο, το σεργιάνι μας ήταν κάπως συγκρατημένο. Αλλά αυτή την περίοδο, και κυρίως μέχρι το τέλος Ιουνίου, ολοκληρώνονται διάφοροι κύκλοι πραγμάτων σε δουλειές, δραστηριότητες και λοιπά, με αποτέλεσμα να τρέχουμε όλοι πανικόβλητοι. Εννοείται ότι δεν παραλείψαμε να πάμε σινεμά, να δούμε Netflix και να επισκεφτούμε ενδιαφέροντες πολιτιστικούς χώρους της Αθήνας!

Θα ξεκινήσουμε λοιπόν με κινηματογράφο στον οποίο, όπως ίσως έχετε καταλάβει, έχω ιδιαίτερη αγάπη. Ο Μάιος είναι ο μήνας που δειλά δειλά ανοίγουν τα θερινά σινεμά και η πόλη πλημμυρίζει με ταινίες που τις παρακολουθείς ξέγνοιαστα κάτω από τον έναστρο ουρανό. Ένα τέτοιο βράδυ αποφάσισα να δω την ταινία «**Στα Άκρα**» στο θερινό σινεμά της γειτονιάς μου. Ισπανική ταινία, η οποία σου δίνει την ευκαιρία να δεις την **Πενέλοπε Κρουζ** να κάνει αυτό που ξέρει καλύτερα! Απογυμνωμένη από όλο το στυλιζάρισμα του Χόλυγουντ, την απολαμβάνουμε αυθεντική σε μία άκρως δυνατή ερμηνεία. Η ταινία ακροβατεί σε μερικά σημεία ανάμεσα στη μυθοπλασία και το ντοκιμαντέρ, καθώς βασίζεται σε πραγματικές κοινωνικές καταστάσεις και δείχνει όσο ωμά χρειάζεται, κατά τη γνώμη μου, το ζήτημα-πρόβλημα των εξώσεων στην Ισπανία. Χτυπάει φλέβα στην κοινωνική ευαισθητοποίηση του κοινού με απλή και καθόλου εξεζητημένη αυθεντικότητα, ενώ η φράση: «*Αν δεν το δεις έχει καλώς, αλλά αν το δεις δεν μπορείς να κάνεις αλλιώς. Το πρόβλημα είναι όταν κάνεις πως δεν βλέπεις, όπως όλοι!*», είναι γροθιά στο στομάχι και σε κάνει να σκεφτείς ποια πράγματα, εσύ προσποιείσαι ότι δεν τα βλέπεις. Η ταινία σε προβληματίζει σε επιμέρους επίπεδα, όπως το να μην παρατάμε τα πράγματα στη μέση παρά τις δυσκολίες που συναντάμε, το πως αλλάζει η γνώμη μας ακόμα και να φτάσουμε να αγαπάμε ή να παραδεχτούμε ότι αγαπάμε έναν άνθρωπο όταν τον γνωρίζουμε καλύτερα, την υπέρτατη δύναμη της συλλογικότητας καθώς και τη θυσία στο βωμό του «καθηκόντος» ακόμα και του εαυτού μας. Πραγματικά αξίζει να την δείτε και να προβληματιστείτε.

Θα αλλάξω όμως απότομα το κλίμα και θα σας πάω στο αγαπημένο όλων μας, Netflix. «**Era Ora**» ή «**Still Time**»! Ιταλική φυσικά ταινία για να μην ξεχνιόμαστε. Η συμπάθειά μας στην Ιταλία δεν μπορεί να κρυφτεί άλλωστε. Γιατί πάντα πιστεύουμε ότι έχουμε χρόνο; Γιατί αναβάλλουμε να κάνουμε πράγματα με τους αγαπημένους μας πιστεύοντας ότι θα έχουμε τη δυνατότητα να τα κάνουμε όποτε θελήσουμε; Τελικά, γιατί αναβάλλουμε να ζήσουμε πραγματικά; Ο μόνος τρόπος για να ελευθερωθεί ο πρωταγωνιστής από το να περνάει ο χρόνος ερήμην του ενώ κοιμάται και να ξυπνάει πάντα σε ένα μέλλον που δεν έχει επιλέξει, είναι να κάνει πράγματα ΤΩΡΑ! Όχι άλλη αναβολή! Μόνο έτσι θα καταφέρει να ξυπνήσει σε μία επόμενη μέρα χωρίς φόβο. Πάλι σας προβληματίσα τελικά. Αλλά πιστεύω πιο ελαφριά αυτή τη φορά καθώς δεν τη λες και βαθυστόχαστη ταινία, απλώς ευχάριστη!

Τέλος, θα ήθελα να σας πω κάτι που πιθανότατα ήδη γνωρίζετε, αλλά η επανάληψη δεν έβλαψε ποτέ κανέναν. Κάθε πρώτη Κυριακή του μήνα, τα μουσεία έχουν ελεύθερη είσοδο και εννοείται ότι το εκμεταλλευτήκαμε για το μήνα Μάιο. Έτσι, μαζί με τον **Άλεξ**, είπα να μην παραλείψω να τον αναφέρω, και τον φίλο μας τον **Αποστόλη**, επισκεφτήκαμε την Εθνική μας Πινακοθήκη. Εμβληματικό αρχιτεκτονικό έργο, σε σχεδιασμό, υλοποίηση, τρόπο ανάδειξης των έργων τέχνης, οπτικών φυγών και κίνησης μέσα σε έναν υπερσύγχρονο χώρο που σου θυμίζει κάτι ή και πολλά, από ευρωπαϊκό μουσείο. Η μόνιμη συλλογή είναι συγκλονιστική! Οι εποχές-καλλιτεχνικά ρεύματα είναι χωρισμένα ανά επίπεδο, όπου ανεβαινόντας φτάνουμε στη σύγχρονη τέχνη. Προσωπικά εκστασιαστήκα από τα έργα του **Δομήνικου Θεοτοκόπουλου**, όπου καθόμουν πολλή ώρα να τα κοιτάζω, χωρίς να μιλάω και απλά να χάνομαι στις σκέψεις μου! Τα έργα του **Τσαρούχη** και του **Μόραλη** αποτελούν ένα άγγιγμα ψυχής, καθώς η συλλογή περιλαμβάνει πλήθος έργων διαφορετικών επιρροών και τρόπων καλλιτεχνικής έκφρασης.

Και επειδή νομίζετε ότι ξέχασα το θέατρο, εντάξει το παραδέχομαι ότι αυτό το τρίμηνο δεν είδαμε κάποια θεατρική παράσταση αλλά δεν θα σας αφήσω έτσι. Έχω δύο πολύ καλές προτάσεις, γι' αυτό σημειώστε και κλείστε εισιτήρια προτού να είναι sold out. Αρχικά, «**Τα Βατράχια**» του **Αριστοφάνη** στην Επίδαυρο, σε σκηνοθεσία **Έφης Μπίρμπα** (καταπληκτική!!!!), όπου παίζουν οι αγαπημένοι **Άρης Σεργεβτάλης** και **Μιχάλης Σαράντης**. Και, «**Ο Γυάλινος Κόσμος**» του **Τενεσί Ουίλιαμς** με τους αγαπημένους μας **Κάτια Δανδουλάκη**, **Ιωάννα Παππά**, **Ρένο Ρώτα** και τον πολυαγαπημένο μου και ξεχωριστό, **Κωνσταντίνο Μπιμπί!** Η παράσταση πάει περιοδεία, οπότε επιλέξτε Αθήνα ή μπορεί και να την πετύχετε στις διακοπές σας.

Αυτά για τώρα! Σας ευχαριστώ ιδιαίτερα για το χρόνο σας και θα τα ξαναπούμε σύντομα. Feel free να μου στείλετε τα σχόλιά σας και γιατί όχι και τις προτάσεις σας. Βρείτε με στο fb (**Marianna Chatzipavli**) και στο insta (**chatzimarianna**).

Τα ξαναλέμε σύντομα...!

Ανακοίνωση Ομοσπονδίας Συλλόγων Βορειοδυτικής Δωρίδας

Το Σάββατο 19 Αυγούστου 2023 θα πραγματοποιηθεί το Αντάμωμα στη θέση Πραττά Λάκκος

